בעזרת השם יתברך

אשי ישראל

השיעור השבועי

מפי פורינו הרה"צ
רבי **יצחק שמואל אהרן לעזער** שליט"א

גליון
ת"ע

פרשת
נשא
תשפ"ה

השיעור נמסר ביום ד', בשעה 23:30, ניתן להאזין בקו:
בארץ ישראל: 077-2233-223, בארה"ב: 845-510-6314

חסדי השם יתברך, אנחנו אוחזים בפרשת **נָשֹׂא**, השבת הראשונה אחר **חג השבועות**, והנה כמובן, אנחנו מחפשים דרך והוכחה שזכינו לקבל את התורה כראוי...

אכן, בוודאי שמחנו מאד עם החג הקדוש, וכל אחד ואחד כפי כוחו קיבל את קדושת היום־טוב, וקיבל על עצמו להיות קשור ודבוק אל התורה הקדושה, אבל איזה סימן יש לנו שבאמת קיבלנו את התורה כמו שצריך, ואכן יש בידינו את הכלים לצאת לקראת ימי הקיץ - שנזכה להיות אנשים כשרים באמת? במה ייבחן העניין הזה - שזכינו באמת ל'קבלת התורה'?

יש תורה קטנה בליקוטי־מוהר"ן - חלק ב', סימן ל"א, שם אומר רבינו: **עַל־יְדֵי הַנְּגִינָה אָדָם נִכָּר אִם קִבֵּל עָלָיו עֹל תּוֹרָה** - על הניגון של האדם יכולים להכיר האם קיבל עליו עול תורה.

ורבינו לומד זאת מפסוק בפרשת השבוע - **פרשת נָשֹׂא** - המדברת מעבודת הלווים, שהיו נושאי המשכן, ונקדים לומר:

כשהיו עם־ישראל במדבר, ביקשם הקב"ה (שמות כה, ח): **"וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹכָם"** - שיהיה מקום להשראת השכינה, וכמו דאיתא במדרש תנחומא (בחקותי ג): **'נִתְאַוָּה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כְּשֵׁם שֶׁיֵּשׁ לוֹ דִּירָה לְמַעְלָה, שֶׁיְּהֵא לוֹ כָּךְ דִּירָה לְמַטָּה'**; הקב"ה רוצה שיהיה לו מקום כאן בזה העולם!

אדם נמצא כאן בזה העולם, והוא מתאונן: 'כ"כ הייתי רוצה כבר להיות

קשור קצת לרוחניות'... אדם שיש לו רצון קדוש - הוא רוצה כבר לצאת קצת מכל הגשמיות של העולם־הזה! אבל הוא מכיר את עצמו שהוא מלא עם גשמיות, ויש לו גוף עב וגס, ולכן נדמה לו שבלתי אפשרי להתחבר לרוחניות עם כל הדברים האלו... והוא אומר: **'אני שומע התעוררות גדולה על התכלית, ואיך שצריך האדם להיות יהודי כשר - 'ערליכע־איד', ויקבל על עצמו עול תורה, ויהיה עובד השם, אני מבין את זה, אבל איך כל זה מסתדר יחד עם "העולם־הזה"?!... לכאורה אלו שני דברים נפרדים לגמרי'...**

וזאת רואים בחוש, שלפעמים אדם באמת מקבל התעוררות, והוא מתלהב מאד, אבל מצד שני - הוא תמיד נמשך בחזרה אל "העולם־הזה", ונדמה לו שאי־אפשר לחבר בין שני הדברים האלו, והם שני הפכים...

אבל רבינו הקדוש לימד אותנו שאין הבדל ביניהם - **רוחניות וגשמיות מתקשרים ביחד!**

אמרנו כמה פעמים, שאם בן־אדם שואל: **'תגיד לי בקיצור, ותגדיר לי במילים קצרות: מה היה כל האור של מוהרא"ש שגילה ופרסם בעולם באורו של רבינו ז"ל?'** - מוהרא"ש האיר את האור של רבינו במסירות נפש הכי גדולה, וזכה להקים עולה של תורה, תפילה ועבודת השם, בכל העולם כולו, הוא הפיץ את אור רבינו בכל העולם! ואדם רואה את זה, ושואל: **'תגיד לי בקיצור, מה היה החידוש של מוהרא"ש? מה היתה הנקודה העיקרית שלו בכל לימודיו הקדושים?'...**

מי שמכיר קצת את כל העבודה, כל התורות, כל השיחות וכל המכתבים וכו', יכול לענות על זה בקלות: **הנקודה העיקרית של מוהרא"ש היתה "לקשר רוחניות וגשמיות ביחד"! כל הלימודים כללו את העניין הזה: "להראות שאין שום הבדל בין רוחניות לגשמיות!"**.

וזה כבר חידוש נורא מאד... למה? כי, כאמור, רוב בני־אדם חושבים: **'אני נמצא כאן בזה העולם הגשמי, ואמנם אני צריך לשמור את התורה והמצוות'** - קיבלנו את התורה, וצריכים לקיים את כל מצוות התורה - רמ"ח מצוות 'עשה' ושס"ה מצוות 'לא־תעשה', והוא ממשיך לתהות: **'אבל להגיד לי שבמצב שאני נמצא, עם כל הגוף הגשמי שלי, עם כל המשיכות הלא־טובות שלי, ועם כל הדברים שעוברים עלי בחיים - ושעברו עלי בחיים, ועדיין אני מתמודד איתם - שזה ג"כ נקרא עבודת השם'?!...**

ואומר רבינו הקדוש - כפי שגילה לנו מוהרא"ש הקדוש בכל ענייניו ולימודיו הקדושים - שזה דווקא **שלימות האדם**!

הרי קיבלנו את התורה, וצריכים להתחיל עם הפסוק הראשון של התורה, ומהו הפסוק הראשון של התורה? **"בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ"** - הן **"השמים"** והן **"הארץ"**! זו

הבריאה של העולם: **שמים וארץ ביחד!**

ואם זהו הפסוק **הראשון**, הרי שבתוכו מונח **הכל**, כי הכל מונח בתוך ההתחלה... [עד־כדי־כך, שכל הספר הקדוש **תיקוני־זוהר**[א], הוא על הפסוק הזה, ובו יש **שבעים תיקונים** על זה הפסוק הראשון של התורה - **"בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ"**].

והנה, ישנה מחלוקת בין **"אבות העולם"** במדרש־רבה לפרשת בראשית (פרשה א, סימן טו), ומי אלו **"אבות העולם"**? בית־שמאי ובית־הלל[ב], וכמו בכל הש"ס - שיש תמיד מחלוקות וחילוקי־דעות בין בית־שמאי ובית־הלל (והוא יסוד גדול של תורה שבעל־פה), כי ישנה מחלוקת במדרש ביניהם, והמחלוקת היא על הפסוק האמור - **"בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ"**, מי נברא תחילה - השמים או הארץ?

בית־שמאי אומרים: **'השמים נבראו תחילה'**; וכמו שכתוב בפירוש בפסוק: **"בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים"** תחילה **"אֵת הַשָּׁמַיִם"** ואח"כ **"וְאֵת הָאָרֶץ"**, ואם השמים מוזכרים תחילה - סימן שהם נבראו תחילה.

מאידך, בית־הלל אומרים: הלא כתוב אח"כ בפירוש (בראשית ב, ד): **"אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה' אֱלֹקִים 'אָרֶץ' וְשָׁמָיִם"**; הרי ש**'ארץ'** מוזכרת תחילה, אם־כן **'הארץ נבראה תחילה'**.

ועתה נתבונן מהי המחלוקת כאן: הנה ידוע (בספרים הקדושים וכפי הסבר הצדיקים), שהעניין של בית־שמאי הוא לילך תמיד **"לחומרא"**, ואכן כך הוא ברוב המקומות בש"ס, ששיטת בית־שמאי היא לחומרא [אמנם ישנם כמה מקומות שבית־הלל

א. אגב, רבינו ז"ל מאד הפליג בשבח 'תיקוני־זוהר', וכדאיתא בשיחות־הר"ן (סימן רפה): **אָמַר: הֲלֹא כָּל סֵפֶר תִּקּוּנִים הוּא עַל תֵּבֵת "בְּרֵאשִׁית" לְבַד. וְעַל סֵפֶר הַתִּקּוּנִים לְבַד לֹא יַסְפִּיקוּ אֲלָפִים סְפָרִים לְבָאֵר עֹצֶם רִבּוּי הַסּוֹדוֹת שֶׁיֵּשׁ שָׁם, אֲשֶׁר לֹא יְכִילֵם רַעְיוֹן, כַּיָּדוּעַ לְכֹל גְּדֻלַּת קְדֻשַּׁת הַתִּקּוּנִים וְעֻמְקוּת סוֹדוֹתָיו עַד אֵין סוֹף וְאֵין תַּכְלִית וְכוּ'. וּבִפְרָט כְּפִי שֶׁיָּדַע הוּא זַ"ל עַד הֵיכָן מַגִּיעִים סוֹדוֹת דִּבְרֵי הַתִּקּוּנִים הַקְּדוֹשׁ, אֲשֶׁר כָּל עוֹרוֹת אֵילֵי נְבָיוֹת לֹא יַסְפִּיקוּ לְבָאֵר סוֹדוֹתָיו וּרְמִיזוֹתָיו וְכוּ'**; עוד איתא (חיי־מוהר"ן): **'וְאָמַר, שֶׁבְּסֵפֶר הַתִּקּוּנִים כְּלוּלִים כָּל הַחָכְמוֹת שֶׁבָּעוֹלָם'**; עוד איתא שם: **'סֵפֶר שֶׁיֵּדַע כָּל דִּבְרֵי הָעֵץ חַיִּים וּפְרִי עֵץ חַיִּים וְכָל כִּתְבֵי הָאֲרִיזַ"ל מִסֵּפֶר הַזֹּהַר, וְהָעִקָּר מִן הַתִּקּוּנִים'**. ואשרי הזוכה ללמוד תיקוני־זוהר בכל יום, ואפילו מעט!

אצל העולם מקובל שלומדים תיקוני־זוהר בחודש אלול (וכמו שמופיע בהרבה דפוסים, שתיקוני־זוהר מחולק לשלושים יום של חודש אלול, או לארבעים יום - עד יוה"כ), אבל רבינו רצה שכל השנה כולה נעסוק בלימוד תיקוני־זוהר, וכדאיתא בשיחות־הר"ן (סימן קכח): **'וְהִפְלִיג מְאֹד כַּמָּה פְּעָמִים בְּשֶׁבַח גְּדֻלַּת קְדֻשַּׁת הַתִּקּוּנֵי־זֹהַר, וְהָיָה רָגִיל לַעֲסֹק בּוֹ בְּיוֹתֵר גַּם בְּכָל הַשָּׁנָה אֲפִלּוּ שֶׁלֹּא בִּימֵי אֱלוּל'**; ואכן, מובאים שם דברים גבוהים, ולא מובנים, אבל הלשון בעצמה כל־כך קדושה! וכמו שאמר רבינו ז"ל (שם, סימן קח), שהלשון של הזוהר הקדוש מעוררת מאד לעבודת השם יתברך, כי רבי שמעון בר יוחאי קידש כל־כך את הלשון של הזוהר, שרק אם אומרים את המילים, כבר רואים שכתובים פה דברים נפלאים... אף אם לא מבינים!

ב. למה הם נקראים שם במדרש **"אבות העולם"**? כי הצדיקים הם האבות שלנו! חכמינו הקדושים אומרים (סנהדרין יט): **'כָּל הַמְלַמֵּד בֶּן חֲבֵרוֹ תּוֹרָה מַעֲלֶה עָלָיו הַכָּתוּב כְּאִלּוּ יְלָדוֹ'**; הרי לנו, שהצדיקים הקדושים הם הם האבות שלנו!

המחמיר, אבל בדרך־כלל בית־שמאי הוא המחמיר], ו**'חומרא'** הכוונה ששיטתו היא ללכת יותר לעניין של 'רוחניות', כלומר שאדם צריך להחמיר על עצמו בכל העניינים, ולדעת ולהבין שהוא צריך לקחת את עצמו בידיים, והעולם־הזה איננו הפקר, ויקח את זה ברצינות, ויתקן את המידות שלו, ויצא כבר מכל הגשמיות של העולם־הזה, וישתוקק הרבה יותר לרוחניות וכו'; זו שיטתו של בית־שמאי.

ואף ששיטה זו קשה מאד על בני־אדם, ואדם אומר: 'אין לי לא כוח ולא מוח לזה'... 'זה לא קל לי'... אבל בית־שמאי מתעקש על כך - שכך צריכים לנהוג!

ועל־כן הוא סובר **'שמים נבראו תחילה'**, כי לשיטתו זהו הדבר הראשון: רוחניות! מה יהיה על ה'ארץ'? זה אח"כ... אחר הרוחניות תדאג ג"כ על הגשמיות שלך... אבל העיקר הוא הרוחניות! תמשוך עצמך תמיד אל ה'שמים' - תחפש תמיד לעלות לשמים כפי שאתה יכול...

זהו ענין ה**'חומרא'** של בית־שמאי, היינו שאדם יקח את כל ה**'חומר'** שלו - גופו הגשמי - וידבק את זה להקב"ה; ואכן, הדבר הזה קשה מאד על בני־אדם, אבל זו שיטה של בית־שמאי - **'יקוב הדין את ההר'**... זה מה שצריכים לעשות, ואין פשרות!

לאידך גיסא, בית־הלל אומר: **'הארץ נבראה תחילה'**; כי שיטת בית־הלל בכל הש"ס היא ללכת לקולא - בדרך־כלל, ולהקל מעל בני־אדם בזה העולם. איתא בגמרא (שבת ל:) שהלל היה ענוותן, ועל־כן זכו שההלכה נקבעה כמותם, כי זכו למידת הענווה, וירדו לבני־אדם. הלל היה דוגמא ודמות למידת הענוה והביטול, וכלשון הגמרא שם: **'לְעוֹלָם יְהֵא אָדָם עֲנָוְתָן כְּהִלֵּל'**.

והנה, שני העניינים הללו נקראים בלשון רבינו (ליקו"מ ח"ב סי' ז): **'דרי מעלה'** ו**'דרי מטה'**; בית־שמאי מדבר אל **'דרי מעלה'** - אלו אנשים שאוחזים בדברים עליונים, והם כדוגמת מלאכים, כי המלאכים נקראים "דרי מעלה" - על־שם שגרים למעלה, ושיטת בית־שמאי היא: אף שאנחנו נמצאים כאן למטה, אנחנו צריכים להיות כמו מלאכים... כלומר: תכסוף ותשתוקק שהחיים שלך יהיו כמו מלאך!

לעומת זאת, שיטת בית־הלל היא בבחינת **'דרי מטה'**, שהוא יורד אל האדם הנמצא למטה, ומגלה לו: מותר לך להיות במצב שלך, ועליך להבין שאתה אמנם נמצא כאן בזה העולם, אך עליך להחיות עצמך במה שאתה יכול! **בית־הלל מחיה את אלו שמונחים למטה!**

ורבינו ז"ל מלביש זאת במחלוקת רבי אליעזר ורבי יהושע, אומר רבינו: **'אליעזר'** הוא בחינת "עַ֣יִן ל֗א רָ֚אָתָה אֱלֹהִ֣ים זּוּלָתֶ֔ךָ יַ֥עֲשֶׂה" (ישעיה סד, ג), שזה סובב על מדרגות גדולות וגבוהות, ו**'יהושע'** הוא בחינת "יְקוּמוּן הָ֠קִיצוּ וְרַנְּנ֨וּ שֹׁכְנֵ֤י עָפָר֙" - אלו אנשים פשוטים כמונו, שאנחנו

"שוכני עפר", ועלינו להתחזק מאד!

זוהי מחלוקתם של בית־שמאי ובית־הלל, שהם **"אבות העולם"**, ויש להם שני סוגי בנים - יש בנים השייכים יותר ל'דרי מעלה', ויש בנים השייכים ל'דרי מטה', והם האבות שלנו. וזה ביארו המחלוקת האם **'שמים נבראו תחילה'** או **'הארץ נבראה תחילה'**.

ממשיך המדרש שם: בא רבי שמעון בר יוחאי ואומר: **'תָּמֵהַּ אֲנִי'** - זו תמיהה גדולה בעיניי: **'הֵיאַךְ נֶחְלְקוּ אֲבוֹת הָעוֹלָם בֵּית־שַׁמַּאי וּבֵית־הִלֵּל עַל בְּרִיַּת שָׁמַיִם וָאָרֶץ'**, וכי ישנה איזו מחלוקת כאן?... **'אֶלָּא שֶׁאֲנִי אוֹמֵר שְׁנֵיהֶם לֹא נִבְרְאוּ אֶלָּא כְּאֶחָד וְכִסּוּיָהּ'** - שניהם נבראו ביחד! מגלה רשב"י: השמים והארץ הם כמו סיר והכיסוי שלו - ששניהם ביחד הם, ואין שום הבדל ביניהם! ועל־כן מוצאים בפסוקים פעמים שהשמים מוזכרים תחילה, ופעמים שהארץ מוזכרת תחילה - כי שניהם נבראו ביחד...

ועל כך היה רגיל לומר מוהרא"ש הקדוש[ג]: **רבי שמעון בר יוחאי גילה לנו פה השגה נוראה מאד, שבעצם הכל אחד - הן הגשמיות והן הרוחניות!**

וזה בעצם עושה את האיחוד בין בית־שמאי ובית־הלל, כי הנה לכל אחד מהם יש לכאורה שיטה שונה, אבל יש לנו כלל גדול: **"אלו ואלו דברי אלקים חיים"**, זאת אומרת כשיש שתי שיטות חלוקות, אין הכוונה שהאחד צודק והשני פחות צודק... אלא בפנימיות העניינים, שניהם בעצם הולכים באותה הדרך, ואלו ואלו דברי אלקים חיים הם מהקב"ה...

הכלל: הקב"ה נתן לנו את התורה, והתורה מתחילה עם הפסוק **"בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ"**, להורות לנו שזה באמת דבר אחד ממש!

ואיך זה מתבטא 'למעשה' שהשמים והארץ נבראו יחד? **שאדם יכול להיות בשמים, ובאותו זמן להיות כאן בארץ, ולדעת שכל ההשגות העליונות מונחות כאן בארץ הזאת!**

וזו היתה כל 'קבלת התורה', על דרך של **'חיבור שמים וארץ'**, וכמו שכתוב (שמות יט, כ) **"וַיֵּרֶד ה' עַל הַר סִינַי"** - שהקב"ה **ירד**[ד] על הר סיני ונתן לנו את התורה, ומצד שני (שם, ג) "וּמֹשֶׁה **עָלָה** אֶל הָאֱלֹקִים" - משה רבינו, יחד עם נשמות ישראל, **עלה** למעלה, כי הצדיקים מקשרים אותנו להקב"ה, והם השושבינים שלנו!

כשמכניסים חתן וכלה לחופה, יש שושבינים - שהם המכניסים את החתן והכלה, ולאן הם מכניסים אותם? לחופה

ג. מי שלומד קצת בספריו, ושמע את דיבוריו הקדושים, יודע שזה היה עיקר לימודו וחידושו של מוהרא"ש הקדוש.

ד. כמו שדיברנו בנעילת חג שבועות, שהעניין הזה של "וַיֵּרֶד ה' עַל הַר סִינַי" רומז על ה'**יריד**' שבו זכינו להיות, ועלינו להתבונן מה הרווחנו ב'יריד' הקדוש הזה.

וקידושין, ועי"ז מתאחדים ביחד, ואותו דבר הצדיקים עושים איתנו - **הם מוליכים אותנו אל החופה!**

ולזה זכינו בחג שבועות, שהיא כמו החתונה של נשמות ישראל עם הקב"ה, וכמו המנהג שקיימנו - לקרוא את 'שטר התנאים' ו'שטר הכתובה', כי זה ממש כמו שזכינו להתחתן! ומה זה החיתון הזה? מה עניינם של נישואין אלו? **שיהיה 'איחוד גמור', ונבין שכל החיים זה חתיכה אחת של שמים וארץ ביחד!**

וכן הוא תמיד, בכל חיי האדם, שמצד אחד עליו למשוך עצמו לרוחניות - לכסוף ולהשתוקק אל ה'**שמים**', אך באותו זמן עליו לזכור שהוא נמצא כאן על ה'**ארץ**', ולא יאמר: "מי צריך את הגשמיות הזאת... הלוואי כבר איפטר לגמרי מה'ארץ' הזאת"... **זו לא השלימות!**

רבינו אמר בפירוש (שיחות־הר"ן, סימן נא): "**הפקרות אין צריכים**", מהי 'הפקרות'? אצל העולם, בני־אדם "מופקרים" הכוונה שלא אכפת להם בכלל על עבודת השם, וזה בוודאי שאסור להיות, אבל '**הפקרות**' שרבינו אומר שם הכוונה היא על אלו שאומרים: 'אני רוצה להיות איש כשר, ולכן אני עוזב את הכל, ולא אכפת לי מכלום! אכניס את עצמי בלימוד התורה ובקיום המצוות, ואינני מבלבל עצמי עם עול הפרנסה ועול המשפחה - אני לא צריך לדאוג על זה... זה רק מבלבל אותי... וכי אני צריך לדאוג שיהיה שלום בבית? אני צריך לדאוג על חינוך הילדים?'... **על אומר רבינו: "הפקרות אין צריכים" - זו הפקרות! וזה אסור שיהיה!**

כי באמת, כל אלו הדברים - הם חלק מעבודת האדם, ואסור לו לאדם להפריד בין הדברים האלו לעבודת השם! יש אדם שאומר: 'אני אהיה יהודי כשר, אעבוד את הקב"ה, אשב בבית־המדרש, אבוא ל'טישים', ואעשה את הכל בעבודתו יתברך, אבל על הילדים שלי - לא אכפת לי... שיסתובבו על הרחובות, שיעשו מה שרוצים, זה לא הענין שלי'... **זה אסור להיות!**

אדם שומע זאת, ותוהה: 'וכי אני אומר ככה? אני אומר שלא אכפת לי מהילדים שלי?! בוודאי שאכפת לי מהם'... **לא ולא! לא אכפת לך מהם! איך יודעים? כי זה מה שאתה עושה! אתה יושב בבית־המדרש וכולך מתלהב... אבל איפה הילד שלך?... איפה הבן שלך?! איפה הבת שלך?!...** - 'אני עכשיו נמצא ב"**שמים**"'... ואיפה הילדים שלך?! לא אכפת לך!

והשם ישמור מה קורה אח"כ... הילדים מסתובבים בלי השגחה ובלי שום דבר, ומה קורה איתם?... **אתה יודע בכלל איפה הם?! אתה יודע מה קורה איתם?! אתה יודע מה הם עושים ובמה הם מתעסקים, השם ישמור?!... זה דבר ראשון אחריות של בן־אדם - כשהוא זוכה ב"ה במתנת־חינם לקבל מתנה של ילדים בזה העולם - להשגיח עליהם! הרי אתה האבא שלהם,**

ועליך מוטלת החובה להשגיח עליהם! אתה נמצא בבית־המדרש? הילד שלך יושב על־ידך! אתה צריך לדעת "בכל רגע" איפה הוא נמצא! ואל תאמר: 'הצוות של התלמוד־תורה ידאגו בשבילו'... **אתה מוכרח להשגיח על הילדים שלך!**

אותו דבר בעניין הנסיעות: אתה נוסע לנסיעה קדושה - נוסע לירושלים או לשאר מקומות קדושים, **ואיפה הילד שלך?! הוא נמצא בהשגחה טובה?! הרי הוא הגיע לירושלים, ואיפה הוא?! הוא באמת יושב ומנצל את הזמן - או עסוק בדברים אחרים?!...** אתה יושב אצל הכותל המערבי, ואתה ממש מתלהב ומתפלל וכו', **אבל איפה הילד שלך מסתובב?! הבן שלך, הבת שלך, אתה יודע איפה הם מסתובבים?!** - 'אני לא יודע'... **זו אחריות שלך!** זכית במתנת־חינם להתחתן, ונולדו לך ילדים, **יש עליך אחריות לדאוג להם! זה חלק מהחיים שלך!**

וגם הילד צריך לדעת, שהוא צריך לתת דין־וחשבון לאבא שלו ולאמא שלו, וירגיש שההורים משגיחים עליו! ואם מתרשלים בעניין הזה, מזה נובע, השם ישמור, כל־מיני דברים חמורים המגיעים לידינו, והכל נובע מאי-השגחה של הורים! האבא הוא ממש 'מתקרב', והוא לא מחסיר אף טיש אחד, **אתה לא מחסיר טיש - ואיפה הילד שלך?!... איפה הילד שלך?!...** - 'לא יודע'... **אתה לא יכול? תישאר בבית עם הילדים שלך, ואל תבוא לטיש! אם אין לך עצה, ואתה לא יודע מה לעשות, תישאר בבית!**

כי אדם עלול לומר: 'מה אני יכול לעשות... הוא לא מציית לי... לא מקשיב לי'... **הוא לא מציית? אז תישאר בבית, סגור את הדלת, וזהו... תשמור עליו בבית! לכל הפחות אתה יודע שהוא תחת ההשגחה שלך... לפחות ככה תדע איפה הוא נמצא...**

ואסור שיהיה כזה דבר שלא אכפת לך מהילדים, והם מסתובבים על הרחובות, ועושים מה שרוצים... **איפה האחריות שלך?!**

וזה אותו ענין של **לקשור שמים וארץ ביחד:** זכית ב"ה במתנת חינם להתחתן, ויש לך ילדים, אז עכשיו תשגיח עליהם! תראה להם את הדרך הזאת איך שאפשר לאדם להיות בזה העולם - ולהיות צדיק גדול! **אם אדם רוצה, הוא יכול להיות צדיק גדול, דבוק בהקב"ה, ויחד עם זה - באותו זמן ממש - להשגיח על הבית שלו!**

אדם יגיד: 'שלום־בית מפריע לי לעבודת השם'... על זה יש מכתב בשו"ת ברסלב[ה] (אמנם ישנם הרבה מכתבים כאלה, אבל הוא מכתב המיוחד לזה), שמישהו שואל את מוהרא"ש: **"שמעתי ממשפיעים בברסלב, שהאישה והילדים הם מפריעים גדולים לעבודת השם, מה דעתכם בעניין?"**.

מוהרא"ש משיב לו שם בחריפות

ה. חלק כ"א, מכתב ב' תרמ"ה.

גדולה: **האישה והילדים הם הפרעה לעבודת השם?! כך קיבלתי מ"משפיעים בברסלב"?! זה מה שקיבלת מהם?!... איזה חינוך עקום ופסול זה! וכי זהו הלימוד שלך מרבינו?!... כל הלימוד של רבינו הוא בדיוק ההפך מזה! כמה רבינו הזהיר על שלום־בית! רבינו ציווה והזהיר מאד לכבד ולייקר את האישה! וכן כל השיחות שיש לנו מרבינו בעניינים אלו, וכי אתה תבוא ותגיד שזו הפרעה לעבודת השם?!...**

אבל אם אדם מקבל הנהגות והדרכות עקומות כאלה - מזה בא כל הצרות, שאין לו שלום־בית, **ואם אין לך שלום־בית, אז מה יש לך?...** - 'לא, אני עובד את השם'... **את מי אתה מטעה?! אתה עובד את השם?! הילדים שלך מסתובבים ברחובות, ועושים חילול השם - זורקים עגבניות על גויים... ממש ככה! זורקים עגבניות על גויים!** אחר שהיה גילוי אלקות - 'גילוי שכינה', ואכן היה אצלך 'גילוי שכינה', אבל אח"כ הילדים לקחו עגבניות וזרקו את זה על גויים שהיו ברחוב... אז מה קורה כאן?... **זה החינוך שקיבלת?!**

משא"כ אם אתה יושב ועוסק בעבודתך - הן בכותל המערבי, והן אצל דוד המלך - והילד שלך נמצא על-ידך, ואתה משגיח עליו, בזה אתה מחבר שמים וארץ ביחד; **זכית עכשיו לקבל את התורה, והעניין שלך הוא "לחבר את שניהם ביחד", ואתה יודע שזהו הרצון של הקב"ה!**

זכית למתנות נפלאות - זכית להתחתן ב"ה וזכית לילדים, זו האחריות שלך! וכי זה מפריע לך לעבודת השם? אתה רק חושב שזה מפריע לך... אתה אומר: 'הרי עכשיו הייתי יכול ללמוד, הייתי יכול להתפלל, הייתי יכול להיות דבוק בהקב"ה, וזה מניעה'... **זו לא מניעה, זה הדמיון שלך!** אתה חושב שבזה אתה 'עף בשמים', ואתה כבר מ"דרי מעלה", והגעת להשגה של 'בית־שמאי', **אבל באותו זמן - השם ישמור - מה קורה למטה עם כל הדברים האחרים שאתה צריך להשגיח עליהם?!...**

זהו הלימוד של רבינו, וזה העניין של מוהרא"ש, שמסר נפשו כל־כך על כל ענייני חיי האדם - שיזכו להקים בתים נאמנים בישראל, ומסר נפשו להדרך אברכים, וכן להדרך בחורים, וכמו"כ להדריך את הבנות, ולחתן אותם, וכן להדריך אותם בחינוך הילדים.

מוהרא"ש, חיבורים שלמים על זה - כלל הקונטרסים שישנם, וכן הספר 'אוצר חינוך הילדים', והכל בעניין **'חינוך'** - שצריכים ללמוד את זה!

ואל תאמר: 'הדרכה לחינוך זה בשביל המלמד או המנהל... שהוא יקרא את "אוצר חינוך הילדים"'... **הוא צריך לקרוא? אתה צריך לקרוא! איפה אתה?! איפה החינוך שלך?! מה אתה מכניס בילדים שלך?! מה אתה עושה?!...**

אדם אומר: 'הילד לא מקשיב לי, מה אני יכול לעשות?'... **אתה יודע למה הוא**

לא מקשיב לך? כי הוא יודע טוב מאד, שעם האבא הוא יכול להסתדר... אבל אם הוא יבוא לתלמוד־תורה - הוא יקבל 'מנה' רצינית... וצריכים להיות חזקים, ולא לתת לילד לעשות מה שהוא רוצה!

אבא אומר לילד בביהכנ"ס: 'בוא תיכנס בבקשה'; אם הוא עונה: 'לא, אני לא רוצה'... מה עושים? תיכף ומיד יאמר לו: **אתה לא רוצה? הולכים הביתה!** ואכן תחזיר אותו הביתה באותו רגע! **אל תהיה בטיש! קח אותו הביתה, ותשב אתו בבית!** ולהיות חזק בזה: **"אתה לא רוצה להיכנס? אנחנו חוזרים הביתה!"...**

כך בן־אדם יודע שהוא שומר על המתנות שהקב"ה נתן לו... וזה נקרא **'לקשור שמים וארץ ביחד'**, ואם אדם זוכה, אזי כל ה**"ארץ"** - שנדמה לו כגשמיות וכו', זה לא מפריע לו... **אדרבה! זה מַעֲלֶה אותך! זה מביא אותך אל הדביקות הכי גדולה ב"שמים"!** אך זה רק אם אתה זוכה לרדת אל הילדים... כי אדם צריך להוריד את עצמו לילדיו!

יש בני־אדם שקשה להם להוריד עצמם לילדים, אבל זה הכרחי! **זכית למתנה שנקראת 'ילדים'? עליך להוריד עצמך אליהם!**

רבינו אומר בספר־המידות (אות בנים, חלק שני, סימן ב; אות ענוה, חלק שני, סימן ב): **'סְגֻלָּה לְבָנִים, לְהַקְטִין אֶת עַצְמוֹ'**; מה הפירוש בזה?

המראה־מקום לזה הוא מדברי המדרש (ב"ר ו, ד) על "וַיְקַטֵּן", שהוא זכה להרבה ילדים מחמת שהוא הקטין את עצמו (כך מביא הרב מטשעהרין שם), אבל **'לעובדא ולמעשה'**: מה הלימוד שמונח בזה?

מגלה רבינו: אם אתה תהיה "גדול" - והרי הילד שלך הוא קטן - ולא תוריד עצמך אליו, וממילא הוא יעשה ככל העולה על רוחו, מה יהיה אתו לבסוף?... מה יהיה לך אח"כ עם הילדים האלו?! איזה נחת תרווה מהם?!... לכן תזכור היטב: הסגולה לילדים היא "להקטין את עצמו"! כן, תקטין את עצמך!

סעיף נוסף יש בספר־המידות (בנים, סימן קז): **'הַבָּנִים שׁוֹטִים כְּשֶׁאֲבִיהֶם כַּעֲסָן'**; וזה כלל גדול בחינוך ילדים, שאף אם הילד עשה מה שעשה, אם אתה כועס וצועק עליו, וגם נותן לו כמה סטירות... **בזה לא פעלת כלום! אדרבה, הוא יהיה יותר מופרע!**

הכלל, אדם צריך להקטין את עצמו אל הילד, ולרדת אליו, ואם הוא לא מבין מה נקרא לבוא לביהכנ"ס כדי להתפלל ולהיות עם **'מִשְׁמַעַת'**, אז גם אתה תישאר בבית יחד אתו... תישאר בבית בכבוד גדול... תשמור עליו ותלמד אתו בבית... אם הוא לא מסוגל להגיע לביהכנ"ס - אז גם אתה לא יכול... לעת עתה עליך להישאר אתו בבית... ודבר שני: להיזהר מן הכעס! גם אם אתה שומע משהו מהמנהל או המלמד שהתקשר - לא להתעצבן ולהכות את הילד ח"ו, זה עושה יותר

גרוע!

אם הזכרנו את ענין השיחה עם המנהל או המלמד, יש בזה ניסיון גדול, ומהו? ישנם הורים שאין להם טיפה של הבנה בחינוך, ואחרי שיחה עם המנהל או המלמד על התנהגות שלילית של הילד - הוא אומר לאשתו: "זה המלמד אשם; הוא לא יודע מה לעשות"... ואם הוא טיפש יותר גדול, אז הוא יגיד את זה גם לילד - "אני מכיר את המלמד הזה, הבעיה היא בו, המלמד הזה לא בסדר"... **איזה טיפש!** במקום שאדם יצדיק את המלמד - "כן, כן, בוודאי אתם צודקים, ותגידו מה צריכים לעשות?" ומתייעצים ביחד בענין הילד [ולפעמים צריכים לשלוח אותו הביתה וכו'], ובכל פעם צריכים להתיישב היטב מה צריכים לעשות עם הילד ואיך מטפלים עמו וכו', אבל כל זה ביחד! עם ישוב־הדעת! **שהילד יבין "פֹּה זֶה לֹא הֲפִקֵּר!" ועליו לתת דין וחשבון על מעשיו, ולתקן את מידותיו...**

הבעיה היא שיש הרבה הורים שלא יודעים את זה, והם מפקירים את הפה שלהם, והרי הגמרא אומרת (סוכה נו:): **'שׁוֹתָא דְּיַנּוּקָא בְּשׁוּקָא אוֹ דַּאֲבוּהַּ אוֹ דְּאִימֵּיהּ'** - דיבורי הילד הם רק מה ששמע בבית... **ושומעים את הביטויים שיוצאים מפיהם של ילדים, עד שזה ממש פחד לשמוע! פחד נורא ואיום רק לשמוע את זה! איך מגיעים ילדים לכזאת שָׂפָה? איפה הם קיבלו את זה? ברחוב! אבל איך הם הגיעו לרחוב?! כי האבא והאמא נתנו להם להסתובב על הרחוב ולא השגיחו עליהם! האבא יושב בטיש, והם מסתובבים ברחוב, וקיבלו כאלו לשונות טמאים, רחמנא ליצלן...**

וכשיש דבר כזה, צריכים לטפל בזה בישוב־הדעת, ולהתייעץ ביחד עם אנשי חינוך, כי יש עצות! ישנם אנשים ש'כן' יש להם ידיעה בדברים כאלו, ויש להם את המידע איך לטפל בזה, ואכן זה לא קל, אבל צריכים ללמוד!

מוהרא"ש היה אומר כל החיים: **החינוך של הילדים מתחיל עם החינוך 'שלך בעצמך'! איך אתה רוצה לחנך את הילד שלך כשאין 'לך בעצמך' שום חינוך?!...** - 'אבל אני כבר מבוגר'... **אתה מבוגר? בסדר, עכשיו תקבל חינוך!** רבי עקיבא, כשהתקרב אל הקדושה, הוא היה בגיל 40, והוא הלך ללמוד ב'חדר' עם הילדים כדי לקבל חינוך... אז תלך בדרכו של התנא הקדוש רבי עקיבא, ותבקש: **אדרבה, תחנך אותי! אני רוצה לקבל! תגיד לי מה לעשות! אני מבין שחסר לי כך וכך, ותגיד לי מה אני עושה!**

כשאדם הולך בדרך זו, עי"ז הוא מתחיל **לחבר שמים וארץ ביחד**, עד שהוא יכול להגיע לדבר כזה שה**"ארץ"** כבר לא מפריעה לו, ואדרבה! זה מה שמאיר לו בעבודת השם! וכמו שרבינו ז"ל מגלה (ליקו"מ ח"א סי' כב), שאדם יכול לזכות לכזה דבר שֶׁבְּשַׂר־גּוּפוֹ יאיר על הנשמה!

כשמזכירים כזה דבר, צריכים לזכור

היטב: רבינו אומר לנו דברים מציאותיים שאפשר לנו להשיגם! זה לא סתם "רבינו מגלה"... רבינו אמר בפירוש, שאם היה מגלה מדרגות והשגות עליונות מאד - לא היינו מתחילים אפילו להבין משהו... רבינו אמר בפירוש (חיי מוהר"ן, סימן שס)**: 'אֵינִי אוֹמֵר לָכֶם מִתּוֹרָתִי כִּי-אִם הַפְּסֹלֶת, וְהֵיא נְמוּכָה אַלְפֵי אֲלָפִים וְרִבֵּי רְבָבוֹת מַדְרֵגוֹת מִכְּפִי מַה שֶּׁאֲנִי מַשִּׂיגָהּ, וְאֵינִי יָכוֹל לוֹמַר נָמוּךְ יוֹתֵר'; כלומר: רבינו הוריד את השגותיו אל המקום הכי נמוך... מדוע? כדי שזה יהיה בשבילנו - לעובדא ולמעשה! כי רבינו הקדוש הבין ברוח־קדשו, שֶׁמַּה שיהיה כתוב בספריו הקדושים - אם זה בליקוטי מוהר"ן, או בשאר השיחות הקדושות שזכינו לקבל ממנו - זה לעובדא ולמעשה, ואפשר לכל אחד ואחד לקיים את זה!**

נשוב לדברי רבינו בתורה כ"ב: רבינו אומר שם, שאדם יכול לזכות לכזאת מדרגה שהגוף שלו יאיר אל הנשמה, ורבינו מלביש בפסוק (איוב יט, כו) **"וּמִבְּשָׂרִי אֶחֱזֶה אֱלוֹקַ"** - שגם מִבְּשַׂר־גּוּפִי הגשמי אזכה להיות דבוק בהקב"ה!

כי הרי הגוף של אדם זו הגשמיות שלו, אבל לא רק גשמיות... **בעצם כל המהות של אדם זה "חיבור שמים וארץ"!** כלומר: הגילוי של רבי שמעון בר יוחאי: **'שָׁמַיִם וָאָרֶץ נִבְרְאוּ בְּיַחַד'**, אם אדם יסתכל על עצמו, הרי **זו כל המציאות שלו!** למה? כי גוף האדם הוא 'גשמיות', וככתוב בבריאת אדם הראשון (בראשית ב, ז)**: "וַיִּיצֶר ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם עָפָר מִן הָאֲדָמָה"** - זה הגוף של האדם, שהוא חתיכה של גשמיות, אבל מיד ממשיך הפסוק: **"וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים"** - הקב"ה נפח בתוך הגוף הזה **'נִשְׁמַת חַיִּים'**, היא הנשמה הקדושה והטהורה השוכנת בקרבו של אדם, נמצא שהאדם בעצמו מורכב הן מגשמיות הגוף והן מרוחניות הנשמה!

נמצא, שאדם לא יכול לטעון: "הגוף שלי הוא חתיכה של גשמיות"... כי בוודאי הוא גשמי, אבל יש בו גם רוחניות! וזו מעלת האדם - שיש לו גם רוחניות וגם גשמיות, ועליו לאחדם יחדיו, בשונה ממלאכים - שהם רוחניים לגמרי, אין להם גוף גשמי... הן מסתובבים ועפים בלי הגוף הגשמי הזה... אבל אנחנו נבראנו עם גוף גשמי, ו**'גוף גשמי'** זה עם כל הפירושים... יש אדם שוהא יותר מגושם, ויש שהוא פחות, אבל כולם באותו ענין של גשמיות... **רק תזכור היטב שיש לך נשמה קדושה בתוך הגוף הגשמי הזה, והנשמה הזאת מתפשטת בכל רמ"ח האיברים ושס"ה הגידים שלך!** שזה ענין של **קיום המצוות** - שהן רמ"ח מצוות עשה, ושס"ה מצוות 'לא תעשה', ויוסבר:

הנה זכינו בחג שבועות לקרוא את כל התרי"ג מצוות, וזה חלק מ"תיקון ליל שבועות" - לקרוא את התרי"ג מצוות, וזה דבר גדול מאד, שלכל הפחות **קראנו** את התרי"ג מצוות, למה? **תחילה:** כדי לדעת בכלל שיש תרי"ג מצוות... **שנית:** כי ע"י הקריאה זוכים להתחבר גם אל המצוות שעדיין לא יכולין לקיים בפועל ממש.

מה הכוונה? יש הרבה מצוות שלא שייך לאדם לקיים, למשל: מצוות השייכות רק לכהנים או לווים - והוא לא כהן או לוי, או מצוות ששייכות רק כשביהמ"ק קיים, וא"כ יש דרך לקיים מצוות אלו? אכן כן, ע"י שלכל הפחות לומדים ומזכירים את אותן המצוות, ועי"ז זוכים להאיר לכל הגוף, מדוע? מבואר בספה"ק, שיש באדם רמ"ח איברים ושס"ה גידים, שהם מכוונים כנגד רמ"ח מצוות עשה ושס"ה מצוות 'לא תעשה', והרי שורש נשמת האדם היא ממצוות התורה הקדושה, נמצא שבכל עת שאדם מקיים אחת ממצוות התורה, הן מצוות עשה - שהוא שומר לקיימן, והן מצוות 'לא תעשה' - שהוא נשמר מלעבור עליהן, הוא ח"ו לא אוכל דבר אסור, הוא לא מחלל שבת, ונשמר מכל הדברים האסורים, אזי בזה הוא מחייה ומקיים את אותו הגיד שמכוון נגד המצוה הזאת!

נמצא א"כ, שאכן מצד אחד האדם עשוי מגוף גשמי, אבל מצד שני הוא רוחניות אלקות, ודווקא זו השלימות!

והעניין הזה מוסבר בדרך נפלאה בדברי רבי נתן (מוהרא"ש היה חוזר תמיד על העניין הזה): איתא בגמרא (שבת פח:), שבשעת מתן תורה, טענו המלאכים לפני הקב"ה: רבש"ע, "**תְּנָה הוֹדְךָ עַל הַשָּׁמַיִם**" - תשאיר את התורה אצלנו למעלה! למה צריכים להוריד את התורה לזה העולם? הרי האדם יש לו יצר הרע וכו', תשאירה אצלנו!

הקב"ה אמר למשה רבינו: '**אֱחֹז בְּכִסֵּא כְּבוֹדִי וְהַחֲזֵר לָהֶם תְּשׁוּבָה**' - תגיד להם תשובה! אמר להם משה רבינו: כלום יש משא ומתן ביניכם שזקוקים אתם לקיים את ההלכות? וכי יש לכם בכלל אבא ואמא שצריכים לכבדם? וכי יש לכם ניסיונות של בני-אדם? בשביל מה אתם רוצים את התורה?... ועוד טען להם: 'איך אתם מקיימים "**אָנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים**" - וכי הייתם במצרים? הייתם אצל פרעה?... היו לכם ירידות נפילות? אז מה אתם רוצים את התורה?!... ואכן, הודו לו, ונִתנה התורה לעם ישראל.

אבל כאן יש שאלה חזקה: '**מעיקרא מאי סלקא דעתך?**'... כלומר: מדוע בכלל המלאכים רצו שתישאר התורה אצלם? מה היה ה"הווא אמינא" שלהם שהתורה תהיה אצלם?... הלוא כל מצוות התורה שייכים לבני-אדם כאן בזה העולם - החל מהמצווה הראשונה של התורה: "פְּרוּ וּרְבוּ" - שצריכים להביא ילדים לעולם, וכן מצות מילה, מצות קידוש החודש, וכל שאר מצוות התורה, מדוע בכלל המלאכים רצו שהתורה תישאר אצלם? והנה משה רבינו ניצח אותם, והנה הודו לו והסכימו שיקח את התורה... מה כל העניין הזה?

מסביר רבי נתן הקדוש, שהמלאכים טענו שיש דרך לקיים מצות התורה **ברוחניות**, וכך קיימו **האבות הקדושים** את התורה, כי בזמנם של האבות עדיין

לא קיבלו את התורה, א"כ איך הם קיימו את המצוות - ציצית, תפילין, שבת וכו'? כי יש דרך גם ברוחניות לקיים את התורה! התורה הקדושה כוללת את כל המדרגות, בבחינת שיטת בית שמאי: **'הַשָּׁמַיִם נִבְרְאוּ תְּחִלָּה'**, דהיינו שיש דרך לקיים את התורה ברוחניות[1].

וזו היתה טענת המלאכים: 'בשביל מה אתם צריכים את התורה? שתישאר אצלנו, אנחנו יודעים טוב מאד לקיים את המצוות'... למשל: מצות תפילין - מי שמסתכל מעט בכוונות של תפילין, הרי המלאכים יכולים היטב לקיים זאת... וכן שאר המצוות - מצה, ישיבה בסוכה וכו', **עם כוונות קדושות ודביקות הקב"ה יש דברים יפים...** ולכן הם טענו: 'רבש"ע, שהתורה תישאר כאן'...

והקב"ה אמר למשה רבינו: **'אֶחֹז בְּכִסֵּא כְּבוֹדִי וְהַחְזֵר לָהֶם תְּשׁוּבָה'**; והעניין של **'אֶחֹז בְּכִסֵּא כְּבוֹדִי'** - מפרש רביז"ל (ליקו"מ ח"ב סי' א) - **תאחז עצמך יחד עם נשמות ישראל!** כי המלאכים מקנאים בבן-אדם, כי הם טוענים: 'בשביל מה אתה רוצה את התורה?! תהיה מלאך כמונו'... **אבל כשאדם אוחז עצמו יחד עם כל נשמות ישראל, הוא מבין שהקב"ה ברא את עם ישראל עם תכלית: הקב"ה רוצה בני-אדם כאן בזה העולם - בעולם הגשמי!** ואכן, הקב"ה ברא גם את כל העולמות העליונים, אבל[2]: **'וְאָבִיתָ תְּהִלָּה מִגּוּשֵׁי עָפָר, מִקְרוּצֵי חֹמֶר'** - הקב"ה אמנם ברא את כל העולמות העליונים וכו', אבל: **'וְאָבִיתָ תְּהִלָּה'** - רצית תהילה דייקא **'מִגּוּשֵׁי עָפָר, מִקְרוּצֵי חֹמֶר'** - מאנשים עבים וגסים... **זה מה שהקב"ה רצה בעולם!**

נמצא, שעיקר השלימות הוא שאדם כאן בזה העולם מקיים את המצוות, וזה מה שאמר הקב"ה למשה רבינו: **'אֶחֹז בְּכִסֵּא כְּבוֹדִי'** - תאחז עצמך יחד עם כל נשמות ישראל, ואצל נשמות ישראל יש הרבה סוגים... יש צדיקים וגדולים, ויש פשוטים וקטנים, **אבל משה רבינו הוא הצדיק האמת שמקשר את עצמו עם כולם ביחד! הוא יודע שיש לכל אחד תקוה - לא משנה כמה "למעלה", כמה אתה "למטה", יש לך תקוה בחיים! אני אראה לך דרך!**

---

1. וגם רביז"ל זכה להשגה זו, וכמובא ב'שבחי הר"ן', בסדר נסיעתו של רביז"ל לארץ ישראל (סימן כב), שבדרך חזרת רבנו ז"ל מארץ־ישראל, היה על ספינה שהיתה מלאה ישמעאלים וכו', והיתה סכנה גדולה - כי היתה אניית מלחמה וכו', והיה לרבנו ז"ל פחד גדול מזה: 'וְאָמַר, שֶׁהִתְחִיל לַחְשֹׁב בְּעַצְמוֹ מַה יֵּעָשֶׂה אִם יוֹלִיכוּ אוֹתוֹ לְאֵיזֶה מָקוֹם עַל הַיָּם שֶׁאֵין שָׁם יְהוּדִי וְיִמְכְּרוּ אוֹתוֹ שָׁם, וּמִי יֵדַע מִזֶּה? וְהָיָה לוֹ צַעַר גָּדוֹל אֵיךְ יוּכַל לְקַיֵּם שָׁם אֶת מִצְוֹות הַתּוֹרָה? וְהִתְחִיל לַחְשֹׁב בְּדַעְתּוֹ בְּעִנְיָן זֶה, עַד שָׁזָכָה שֶׁבָּא עַל הַשָּׁגָה, שֶׁיּוּכַל לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֲפִלּוּ כְּשֶׁלֹּא יוּכַל חַס וְשָׁלוֹם לְקַיֵּם הַמִּצְוֹות. כִּי הִשִּׂיג אֶת הָעֲבוֹדָה שֶׁל אָבוֹת הָעוֹלָם שֶׁהָיָה לָהֶם קֹדֶם מַתַּן תּוֹרָה, שֶׁקִּיְּמוּ כָּל הַמִּצְוֹות אַף־עַל־פִּי שֶׁלֹּא עָשׂוּ אֶת הַמִּצְוֹות כְּפִשׁוּטָן. כְּמוֹ יַעֲקֹב אָבִינוּ שֶׁקִּיֵּם מִצְוֹת תְּפִלִּין עַל־יְדֵי הַמַּקְלוֹת אֲשֶׁר פִּצֵּל כַּיָּדוּעַ (סִתְרֵי תּוֹרָה בֵּיהַר דַּף קסב.) וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה, עַד שֶׁהִשִּׂיג אֵיךְ לְקַיֵּם אֶת כָּל הַמִּצְוֹות בְּדֶרֶךְ זֶה, כְּשֶׁיִּהְיֶה אָנוּס שָׁם בְּמָקוֹם שֶׁיִּמְכְּרוּ אוֹתוֹ חַס וְשָׁלוֹם'.

2. לשון שמזכירים בפיוטי ר"ה ויוה"כ, ומוזכר בדברי רביז"ל - ליקו"מ ח"א סי' ד'; ח"ב סי' ז'.

אדם שמקורב לצדיק באמת, הוא יקבל דרך - עם כל העביות והגשמיות שלו - איך באמת להתמודד ולהיות איש כשר! אבל רק אם הוא ירצה... אם אדם לא ירצה - לא יכולים לעשות שום דבר... יש פתגם עממי: **סוּס - יְכוֹלִים לִסְחֹב עַד הַמַּיִם, לְהַכְרִיחַ אוֹתוֹ לִשְׁתּוֹת - לֹא יְכוֹלִים, הוּא יִתֵּן לְךָ בְּעִיטָה...** אבל אם אדם יש לו שכל, ומביאים אותו אל המים - זו התורה הקדושה ('אין מים אלא תורה' - תענית ז.), **זו התפילה** (איכה ב, יט), **וזו** התשובה (ירושלמי תענית ב, ז), שישתה מן המים!

הרי מביאים אותך אל המים, ואומרים לך (תהלים לד, ט): **"טַעֲמוּ וּרְאוּ כִּי טוֹב ה'"**! אתה רוצה ח"ו לגווע מצימאון?!... אתה צמא, אתה רוצה לשתות, ומביאים לך את המים, **תשתה! תשתה, וכך תרווה את הצימאון שלך...** זה מה שהצדיקים עושים לנו!

אז הצדיקים, הם אוחזים ביחד עם **כל** נשמות ישראל, הם מבינים את **כולם**, לא פוסלים אף-אחד! **צדיק אמיתי לא פוסל בן-אדם לעולם! אין דבר כזה אצלו!** וכמוסבר בדברי רבינו (ליקו"מ ח"א סי' ב) עה"פ (ויקרא כא, א) **"לְנֶפֶשׁ לֹא יִטַּמָּא בְּעַמָּיו"** - לא פוסלים אף בן-אדם! זה הגילויים של רבינו...

[אכן, אם אדם הוא חוטא ומחטיא את הרבים - צריכים לדעת מה לעשות אתו... כי אמנם לא מלמדים עליו זכות[ח], אבל צריכים לדעת ג"כ מה עושים אתו... לא דנים אותו לכף זכות כדי שלא יתפוס אנשים נוספים בתוך רשתו הטמאה, אבל הצדיקים הרי צריכים להחזיר את כל העולם כולו בתשובה... **משיח צדקנו יבוא ויחזיר את כל העולם כולו בתשובה!** ועל כן גם עם כזה אחד הם צריכים לדעת מה לעשות...].

זהו: **'אֶחֹז בְּכִסֵּא כְּבוֹדִי'** - תאחז עצמך יחד עם נשמות ישראל"; זה מה שהצדיקים עושים! **אין אצלם 'הפליות', אין אצלם 'גזענות', הם מקרבים את כולם!** למה? **כי הם מראים שיש תקוה לכולם, ויש דרך לקרב את כולם!** אם אדם לא רוצה, והוא אומר 'זה לא צדיק... מי צריך אותו'... **בסדר, אז תישאר היכן שתישאר...**

והדבר הזה מובא בַּשִּׁוּרוֹת האחרונות של ספר 'שיחות־הר"ן', והרי כלל גדול הוא בידינו[ט]: **'הַכֹּל הוֹלֵךְ אַחַר הֶחָתוּם'**, וזוהי חתימתו של הספר הקדוש 'שיחות־הר"ן'! אומר רבינו: אחד שנותן 'כָּתֵף סוֹרֶרֶת' לצדיק שרוצה לקרב אותו, הוא כמו אחד שטובע בים, ומסרב להצלה...

הרי הצדיקים הם רחמנים, בבחינת (ישעיה מט, י) **"כִּי מְרַחֲמָם יְנַהֲגֵם"** [רבינו אמר תורה שלימה על הפסוק הזה - ליקו"מ

ח. [עי' ספר המידות, אות מריבה, סימן צ"ח; אות ניאוף, חלק שני, סימן ח'].

ט. אנחנו מזכירים זאת הרבה לגבי התורה האחרונה שבליקוטי־מוהר"ן - חלק ב', סימן קכ"ה, שם מבואר יסוד גדול מאד בעבודת השם יתברך.

ח"ב סי' ז', וזו היתה התורה האחרונה של 'שבת חנוכה' שאמר רבינו (בשנת תק"ע), וגילה איך שהמנהיג הוא רחמן], וכלשון רביז"ל בספר המידות (אות צדיק, סעיף לט): **'מוּטָב לִקְרֹב אֶת עַצְמוֹ לְצַדִּיק שֶׁהוּא רַחֲמָן'**; למה? כי הוא מבין אותך, והוא מרחם עליך! הוא מוריד את עצמו אליך כי הוא מרחם עליך! הוא רוצה את הטובה שלך!

אם אנחנו מזכירים את ענין רחמנות הצדיקים עלינו, הרי זה שייך ביותר לימים אלו, שזכינו בשבוע זה לומר בהתעוררות יתירה: **"אָבִינוּ אָב הָרַחֲמָן הַמְרַחֵם רַחֵם עָלֵינוּ"**; איזו תפילה מרגשת זו! ואמנם בכל יום אומרים אותה, אבל נוהגים לשיר את זה הרבה בחג השבועות, ולחזור על המילים האלו בהתעוררות גדולה, ואז מתפללים על קיום התורה ולימוד התורה, ומזכירים את גודל רחמנותו יתברך עלינו: **"אָבִינוּ אָב הָרַחֲמָן הַמְרַחֵם רַחֵם עָלֵינוּ"** - אילו מילים מתוקות! ואף שלכאורה היה מספיק לומר **"רחם עלינו"** [וכמו שמזכירים רבות פעמים, למשל: בברכת המזון, שמבקשים "רחם ה' אלקינו על ישראל עמך" וכו'], לא מסתפקים בזאת, אלא בברכה זו חוזרים על **ד' לשונות**: **"אָבִינוּ"** - הוא הקב"ה, אבינו שבשמים, **"אָב הָרַחֲמָן"** - הרחמן האמיתי, **"הַמְרַחֵם"** על בריותיו, **"רַחֵם עָלֵינוּ"**; מבקשים: 'רבש"ע, אתה אב הרחמן, אנא! רחם עלינו!'. לא מספיק להגיד שאתה **"אב הרחמן"** אלא גם **"המרחם"** ומתחננים: **"רחם עלינו"**!

וזה קשור לדברי רביז"ל בליקו"מ ח"א סי' ק"ה, שרבינו אומר שם, שלפעמים לא מספיק לאדם ה'רחמים פשוטים' שישנם, כי הרחמנות שאנחנו צריכים מהקב"ה - אנחנו זקוקים ל'רחמים גדולים'... ואיך מגיעים ל'רחמים גדולים'? מגלה רבינו: מבקשים מה'רחמים פשוטים' שיבקשו מה'רחמים גדולים', ובאמת צריך הסבר יותר נרחב במילים אלו, אבל הנקודה היא שאם רוצים לבקש מהקב"ה **"וְתֵן בְּלִבֵּנוּ בִּינָה לְהָבִין וּלְהַשְׂכִּיל לִשְׁמוֹעַ לִלְמֹד וּלְלַמֵּד אֶת כָּל דִּבְרֵי תַלְמוּד תּוֹרָתֶךָ בְּאַהֲבָה"** - צריכים רחמנות... ובשביל זה צריכים להתקרב לצדיק שהוא רחמן!

והנה, יש צדיקים שבאמת מנסים לקרב אותנו, והם רוצים לקרב **כל אחד ואחד** - לא משנה מי הוא! **לא משנה מאיפה הוא הגיע, מה הרקע שלו, איפה הוא אוחז עכשיו, הוא מרחם עליו! יש לו רחמנות! כי הקב"ה הטביע את זה בתוך הצדיק - שירחם!**

אבל, אומר רבינו שם בשיחה, האדם נותן **'כָּתֵף סוֹרֶרֶת'**... - 'תעזוב אותי, מה אתה רוצה ממני?'...

ומדוע אפוא הוא מדבר ככה? זה הולך לשני הכיוונים: יש אחד שהוא אומר את זה מרוב ייאוש, שהוא חושב 'כבר אין לי תקוה... מה כבר יהיה איתי... אני כבר לא יודע בכלל מה לעשות... אין לי תקוה!'... ואעפ"כ הצדיק מנסה לקרב אותו!

ויש אדם שהוא אומר ככה בגלל בעיה

אחרת... שהוא חושב על הצדיק: 'מי זה בכלל?... מי הוא?... מי צריך אותו?... וכי אני צריך אותו?'... **אז מה? אתה רוצה להישאר איפה שאתה עכשיו?!... תתעורר, יש אחד שרוצה לקרב אותך - תנסה, אולי זה כן טוב... הרי הוא רוצה שתתקרב! הגעת אליו מאיזו סיבה, שמעת ממנו באיזו דרך, אולי באמת הוא יכול לעזור לך?...** אבל הוא אומר: 'לא אכפת לי... זה לא מעניין אותי'...

על זה אומר רבינו ז"ל (אלו הן המילים האחרונות של 'שיחות־הר"ן'): **"זֶה הָאִישׁ דּוֹמֶה, כְּמוֹ מִי שֶׁנִּטְבָּע בַּמַּיִם וְהָלַךְ לְאִבּוּד, וּבָא אֶחָד וּפוֹשֵׁט יָדוֹ וְרוֹצֶה לְהוֹצִיאוֹ מִשָּׁם, וְהוּא נוֹתֵן כָּתֵף סוֹרֶרֶת וּפוֹנֶה עֹרֶף בְּעַזּוּת וְאֵינוֹ רוֹצֶה לְהַנִּיחַ אֶת עַצְמוֹ לְתָפֵס בּוֹ לְהוֹצִיאוֹ, וּבוֹרֵחַ מִן הַבָּא לְהַצִּילוֹ"**; מסיים רבי נתן: **'וּלְהַשּׁוֹמֵעַ יִנְעַם בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא'**; זה הסיום של 'שיחות־הר"ן'!

זאת אומרת: הנה יש לנו פה **'שיחות־הר"ן'** - ספר קדוש המלא בעצות נפלאות, ביטול הבחירה ממש! אבל יש אחד שיגיד: 'לא, תודה! אני לא צריך' אז אתה נדמה כמו אחד שטובע בים - ומסרב ליתן יד להצלתו... **וַאַל לו לאדם להטעות את עצמו, הוא מכיר היטב איפה הוא מונח והיכן הוא שרוי, והוא יודע היטב שהוא אכן "טובע" פה ושם... והנה מושיטים לך יד - תתפוס!** שזה בבחינת (נוסח תפילת נעילה): **"אַתָּה נוֹתֵן יָד לַפּוֹשְׁעִים"** - הקב"ה נותן לנו יד, כביכול! הצדיקים מנסים להושיט את היד אליך! אבל אתה אומר 'לא צריך'... **אתה לא צריך?!...**

נחזור לעניין האמור: מלאכים רצו את התורה, והקב"ה אומר למשה רבינו: **'אֶחֹז בְּכִסֵּא כְּבוֹדִי'** - תאחז עצמך יחד עם כל נשמות ישראל, שזוהי הדרך של הצדיקים, שאין אצלם **'הפליות'**! הם מוכנים לקרב את **כולם**! ואפילו אם אדם הִרבה לפשוע, והוא מלוכלך מאד, השם ישמור - הקב"ה נותן כח לצדיק לא להיגעל מהם, והוא מוכן לטפל בו! זה אמנם לא נעים, ואין שם ריח כ"כ טוב וכו', **'אבל'** - אומר הצדיק - **'אני מוכן לטפל בו!'**.

למה? כי הצדיק מסתכל על הסוף - **"מה יהיה עם אותו אדם"**, איך שהוא יזכה בעזרת השם לנקות אותו, להלביש אותו עם בגדים חדשים, והוא יהיה חידוש... וכמו שרואים בכל הדורות, שאנשים שקרבו עצמם באמת לצדיקים, והתהפכו ממש מן ההפך אל ההפך, עד שלא הכירו אותם כלל וכלל! **"פנים חדשות באו לכאן"!** זה מה שהצדיקים עושים...

זהו: **'אֶחֹז בְּכִסֵּא כְּבוֹדִי'** - אוחזים יחד עם כל נשמות ישראל! ומה ההמשך? **'וְהַחֲזֵר לָהֶם תְּשׁוּבָה'** - ומונח בזה ג"כ לימוד נפלא (זה לא מובא בפירוש בדברי רבינו, אבל זה מונח בתוך הדברים של רבינו שם[י], וכך הסבירו הרבה צדיקים בדיבור קדשם): הקב"ה אומר למשה רבינו **'אֶחֹז בְּכִסֵּא**

י. הרי רבינו הקדוש הוריד לנו את שרשי התורה, וממילא בוודאי שזה מונח בדברי רביז"ל.

כְּבוֹדִי, וְהַחֲזֵר לָהֶם תְּשׁוּבָה' - בפשטות, הקב"ה אמר למשה רבינו שיגיד תשובה למלאכים על טענתם שתישאר התורה אצלם, וזה מה שענה להם משה רבינו: יש לכם אב ואם? הייתם במצרים? יש לכם משא ומתן? יש לכם ניסיונות? בשביל מה אתם רוצים את התורה?!...

פירשו צדיקים: 'הַחֲזֵר לָהֶם "תְּשׁוּבָה"' היינו שיחזיר משה רבינו ויגלה למלאכים: יש מצוות **"תשובה"!** יש דרך שאפילו אם אדם התרחק מאד, ומי יודע איפה הוא היה, ולאיזו ירידה הוא ירד, ולאיזה מקום שפל הוא הגיע - **יש מצוות תשובה!** 'אתם המלאכים אומרים "מָה אֱנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֶנּוּ" - מי צריך את האדם בכלל?... **אבל האדם הזה יעשה תשובה והוא יהיה חידוש הרבה יותר מכם! אמנם אתם "שכליים נפרדים", ואתם 'עושים באימה וביראה רצון קונכם', אבל אין זה מגיע לדרגת אדם שנמצא כאן בזה העולם, והוא ירד ונכשל ונתפס במצודה רעה, רחמנא ליצלן, ועכשיו הוא לוקח עצמו בידיים ועושה תשובה - את זה אתם לא יכולים להראות!'...**

ואכן, כאמור, גם הם יכולים לקיים את המצוות כפי בחינתם, וגם **מצוות תשובה** לפי-זה שייכת אליהם, וצריכים הסבר איך באמת הם מלאך יכול ג"כ לקיים מצוות תשובה, אבל זאת לא ה'תשובה' שאנחנו עושים... כי ה'תשובה' שלנו היא 'תשובה' אחרת לגמרי, שאנחנו זוכים לחזור בתשובה, ולהפוך את כל הגשמיות - כל המניעות, וכל הדברים שעברנו עליהם, רחמנא ליצלן, כשהיה לנו קטנות המוחין ולא ידענו מה מעשינו, ואף בהרבה דברים היינו קצת בבחינת "תינוק שנשבה" - לא קיבלנו חינוך אמיתי, והנה איך תובעים מאיתנו לחנך את ילדינו אם אנחנו לא מחונכים?... הרי באמת לא קיבלנו חינוך! **אבל אף-פעם לא מאוחר... מתחילים 'עכשיו' לקבל חינוך!** העיקר שאדם ירצה... שישאל ויבקש: "תחנך אותי, אדרבה!"...

בפרשת השבוע יש לנו את 'ברכת כהנים', ושם אנחנו אומרים: **"יָאֵר ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ"** - 'וִיחֻנֶּךָּ' אותיות 'חִינּוּךְ', היינו שהשם יתברך יאיר לך פנים כדי שתדע איך לחנך הן את עצמך והן את הילדים שלך... תזכה לקבל קצת הארת פנים, תתחיל להרגיש שהשכינה מאירה לנו את הפנים, כביכול, של הקב"ה, ואזי: 'וִיחֻנֶּךָּ' - תזכה להבין מה זה 'חִינּוּךְ', ואיך באמת צריכים לרדת אל הילדים, ולא להפקיר אותם!

אתה לוקח את הילד ואומר לו: 'תיכנס לביהנכ"ס!', ואם הוא אומר "אני לא רוצה", אז אתה חזק אתו: **"אתה לא רוצה?" - אתה לוקח אותו ביד, ואז: או שאתה מכניס אותו לביהכנ"ס ומושיב אותו על-ידך, או שאתה מחזיר אותו הביתה, ואתה נשאר בבית יחד אתו! זאת כדי שהוא יראה שזה רציני - בלי 'קונצים'! לא שהוא נשאר על הרחוב וזורק עגבניות על תאילנדים שעוברים ברחוב... הוא עושה חילול השם, רחמנא ליצלן!**

הכלל, אדם צריך להבין שיש דרך לזה,

והוא יכול באמת להפוך את כל העניין, ואף אם עדיין לא קיבל חינוך - **'אני מתחיל עכשיו, ואני לוקח את זה ברצינות! אני מבין שעכשיו אני מוכרח להתחיל 'דף-חדש' בחיים!'**.

זהו מה שהקב"ה אומר למשה רבינו: **'הַחֲזֵר לָהֶם "תְּשׁוּבָה"'** - תגלה למלאכים את מעלת התשובה של בר-ישראל, שהוא יכול להפוך את הכל לטובה! וזה עולה בקנה אחד עם התשובה שענה להם משה רבינו בפשטות, שאמר להם: 'יש לכם אב ואם? יש לכם משא ומתן? יש לכם ניסיונות?'... ומה הכוונה בכל אלו הדברים? שאומר להם משה רבינו: הקב"ה ברא את השמים ואת הארץ - **"בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ"**, וכל הכוונה של הבריאה היתה דווקא לבן-אדם שנמצא כאן בזה העולם!

בתחילה היא אדם הראשון גולם של עפר - שום דבר! ואז כתיב: **"וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים"** - הקב"ה נפח בו **'נשמת חיים'**, ועכשיו העבודה היא **"לחבר את שניהם ביחד"**!

ואמנם עדיין הוא נמצא במקום שפל מאד - כל אחד כפי עניינו, אבל יש דרך להפוך את כל זה, עד שאדם יכול להגיע להשגה של **"וּמִבְּשָׂרִי אֶחֱזֶה אֱלוֹקַ"** - אומר רבינו שם בתורה כ"ב, שאדם יכול להגיע למצב כזה, שהגשמיות יעורר אותו על הרוחניות! מה הכוונה?

הנה הוא היה בקטנות המוחין, ועכשיו קשה לו ללמוד או להתפלל, והנה הוא מרגיש קצת רעב... אז הוא אוכל משהו - כמובן, עם כשרות, עם ברכות, ואם צריך הוא גם נוטל ידיו, **והסעודה שהוא עכשיו יאכל - זה יחזיר אותו בחזרה להתעורר לעבודת השם!** זה מה שרבינו מגלה שם, שיש דרך שהגוף בעצמו יעורר אותו חזרה לחזור להקב"ה! הוא יתעסק בגשמיות, ופתאום הוא יקבל התעוררות: **"אַהּ!"...**

מה ההסבר בזה? כפי מה שאנחנו מדברים - זה מובן מאד, כי זהו כל הסוד של **"חיבור רוחניות וגשמיות"**, שהנה אתה חשבת ש"עבודת השם" הכוונה שעליך להיות פרוש ומובדל וכו', והנה זה לא הולך לך... ואתה אומר: 'אין לי כח לזה'... אבל אם יש לך את ההקדמות הנכונות, פתאום אתה נוכח לראות שזה בכלל לא ככה... אלא הנה אתה רוצה ללמוד, אבל אתה מרגיש קצת רעב... ולכן אין לך כח ללמוד... אתה לא מסוגל להתרכז בלימוד מרוב רעב... אז הנה אתה אוכל בכשרות - ומקבל התעוררות חדשה! או שלא ישנת מספיק, והרי בן-אדם הוא בן-אדם... אז מה יעשה? הוא ילך לישון קצת, ויחדש את המוחין שלו[יא]... אתה מרגיש שהמוחין שלך כבר 'מתפוצצים'? לך תנוח קצת - חצי שעה או שעה, ואתה קם אדם חדש!... נמצא שדייקא הגשמיות עוררה אותך לרוחניות - ישנת מעט, אכלת בכשרות -

יא. וכמובא בדברי רביז"ל (ליקו"מ ח"א סי' ל"ה), שהשינה מחדשת את המוחין של האדם; ע"ש.

עשית ברכה, נטילת ידיים, ברכת המזון, וכל הברכות עם כוונה, ודייקא זה פתאום מעורר אותך בחזרה לעבודת השם...

זהו הגילוי של רבי שמעון בר יוחאי - **'לחבר שמים וארץ ביחד'!**

ונאמר שוב: רשב"י הוא לא "שיטה שלישית" במדרש הנ"ל - שבית־שמאי אומרים **'שמים נבראו תחילה'**, היינו שאדם יהיה נמשך תמיד לעבודת השם, ויהיה מובדל ומופרש מן הכל, ובית־הלל אומרים **'הארץ נבראת תחילה'** - שאתה בגשמיות, מבינים אותך... וכשבא רשב"י ומגלה ששמים וארץ נבראו ביחד, אין הכוונה שהוא בא בתור **"שיטה שלישית"**, אלא זה בבחינת: **"וְכַאן שְׁנֵי כְתוּבִים הַמַּכְחִישִׁים זֶה אֶת זֶה עַד שֶׁיָּבוֹא הַכָּתוּב הַשְּׁלִישִׁי וְיַכְרִיעַ בֵּינֵיהֶם"** - הוא מכריע בין שתי השיטות! וכמו כל הלימודים של י"ג מידות שהתורה נדרשת בהם, שמראים לך שאין פה שום סתירה... זה אותו דבר ממש! רק אתה לא הבנת במוחך - הנה פה כתוב ככה, והנה פה כתוב ההפך, וזו סתירה... ובא הצדיק - הוא **"הַכָּתוּב הַשְּׁלִישִׁי"** - והוא **"מַכְרִיעַ בֵּינֵיהֶם"**, הוא מראה לך שבעצם זה אותו דבר!

אלו דברי המדרש פה: רבי שמעון בר יוחאי בא וגילה לנו שאין שום מחלוקת בין בית־שמאי לבית־הלל, אלא אכן כתיב **"בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ"** - הקדים את ה**'שמים'** ל**'ארץ'**, ובפסוק השני כתיב: **"בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה' אֱלֹקִים אֶרֶץ וְשָׁמָיִם"** - הקדים את ה**'ארץ'** ל**'שמים'**, וזאת כדי להורות שאין פה שום סתירה! **רק אני צריך צדיק שילמד אותי את זה... אני צריך צדיק שירחם עלי - "כִּי מְרַחֲמָם יְנַהֲגֵם" - וילמד אותי את זה! אני צריך צדיק שהוא רוצה את הטובה שלי, והוא לא רוצה לכעוס עלי ו'לסדר' אותי, הוא לא רוצה שום דבר, הוא רוצה רק לעזור לי ולרחם עלי!**

הצדיק הזה רוצה לגלות לך **'רחמים גדולים'** - כדברי רבינו בתורה ק"ה הנ"ל, שיש **'רחמים גדולים'** שאנחנו לא יכולים להגיע אליהם, ומה עושים? רבינו מביא לזה משל: אדם זקוק להלוואה גדולה של כסף, והוא מכיר איזה עשיר שיש לו כסף, אבל אין לו בכדי שיספיק גם בשבילו... אלא מאי? 'אני צריך העשיר הגדול'... אבל לא כ"כ בקלות - עד בלתי אפשרי - להגיע אל העשיר הגדול. מה יעשה? ילך אל העשיר הקטן - שיש גישה אליו - ויבקש ממנו שהוא ילך אל העשיר הגדול ויעורר אצלו רחמים שילווה לי את הכסף...

אותו דבר אצלנו: אנחנו מגיעים אל הצדיקים, כדי שהם יעוררו עלינו את ה**'רחמים הגדולים'** האלו, שהרחמים האלו הם קיימים! אין הכוונה שהם מחדשים משהו חדש... יש **'רחמים גדולים'**! רק כדי להגיע אליהם - מוכרחים את ה'רחמים הפשוטים', כי העשיר הגדול הוא יושב במקום המיוחד לעשירים גדולים, והעשירות שלו לא מחכה עליך... ובלתי אפשרי לך להגיע לשם בכלל - יש שם חומות וגדרות שונים, ואי־אפשר להיכנס

לשם... אז איך מגיעים? ע"י מישהו שאתה מכיר, שהוא כן נכנס לשם...

כן הוא לענייננו: הרחמנות של הקב"ה נמצאת בכל מקום, וכמו שאומרים בכל יום: **"אָבִינוּ אָב הָרַחֲמָן הַמְרַחֵם רַחֵם עָלֵינוּ"**; רק אנחנו מעוררים: **'רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אֲנַחְנוּ צְרִיכִים אֶת הָרַחֲמִים הָאֵלּוּ שֶׁנִּזְכֶּה בֶּאֱמֶת שֶׁיִּתְגַּלּוּ אֵלֵינוּ הָרַחֲמִים הָאֵלּוּ!'** - וזה מה שהצדיקים עושים!

ובזה יש לפרש את הפסוק שאומרים בהלל, ובו מונח המסר האמור (תהלים קטז, ה): **"חַנּוּן ה' וְצַדִּיק וֵאלֹקֵינוּ מְרַחֵם"**; פירושו בפשטות: הקב"ה הוא חנון וצדיק, והוא מרחם. אבל לפי הענין האמור, הכי פירושו: **"חַנּוּן ה'"** - הקב"ה הוא "אֵ-ל רַחוּם וְחַנּוּן", ומי הולך בדרך הזה להיות ג"כ חנון ורחום? **"וְצַדִּיק"**, גם הצדיק הולך במידה זו של 'חנון', בבחינת (שבת קלג:): **'מָה הוּא רַחוּם וְחַנּוּן, אַף אַתָּה הֱיֵה רַחוּם וְחַנּוּן'**; ועל־ידי־זה יתקיים: **"וֵאלֹקֵינוּ מְרַחֵם"** - שהוא יראה לך, שגם ה'**אֱלֹקֵינוּ**' - מידת הדין [שם אלקי"ם זה מורה על מידת הדין] - הוא בעצם '**מְרַחֵם**' - שטמונה בו מידת הרחמים של הקב"ה! זו דרכם של הצדיקים, שהם מגלים לנו את הרחמנות של הקב"ה!

זה הלימוד של 'קבלת התורה', שמשה רבינו אמר למלאכים: 'בשביל מה אתם רוצים את התורה - כדי לקיימה ברוחניות? כל הכבוד... תמשיכו לקיים את התורה'... - הרי הם לא חיכו על משה רבינו שיגיד להם את זה, וגם כשמשה רבינו אכן הוריד לנו את התורה - הם לא 'התקפלו'... הם נשארו מלאכים... והם המשיכו עם העבודה שלהם - לעבוד את הקב"ה באימה ויראה, ולעשות את עבודתם הרוחנית, אבל עדיין נשארו עם הרצון הזה, שהתורה תישאר דווקא בשמים, בבחינת **"תְּנָה הוֹדְךָ עַל הַשָּׁמָיִם"**, אבל משה רבינו אמר להם: **לא ולא! עיקר השלימות, ועיקר הנחת-רוח של הקב"ה, כשהתורה היא בארץ!**

ואכן, ההתמודדות שיש בזה העולם - היא לא קלה, יש ניסיונות, ישנם כל מיני ההפרעות, אבל זה רק **'נדמה לנו'** שמפריע לעבודת השם, וכמו השאלה של האדם הנ"ל למוהרא"ש: "האישה והילדים הם הפרעה לעבודת השם?" - ואדם חושב שזה ככה, ועוד הוא טוען: 'הרי אני רוצה להישאר בביהכנ"ס, ומה אכפת לי מה שקורה בחוץ? שהילדים שלי ישתוללו על הרחובות'... והוא אומר: 'מה אני יכול לעשות - הוא לא מקשיב לי'... **מה אתה יכול לעשות? לקחת אותו בידיך, ולומר לו נחרצות: 'מָתוֹק, בֹּא וְתֵשֵׁב עַל-יָדִי בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, אוֹ שֶׁאֲנַחְנוּ הוֹלְכִים חֲזָרָה הַבַּיְתָה!'**... ומה תעשה אתו בבית? תשחק אתו, תשמור עליו, הרי לא יכולים לסגור אותו כמו בבית-כלא... צריכים להעסיק אותו, **אבל כשהוא רואה שהאבא נשאר אתו ג"כ בבית - הוא מבין שזה באמת רציני...**

אך אם האבא איננו חזק, והילד נשאר על הרחוב, הוא נחשף שם לדברים

גרועים מאד; **שומעים ילדים שמנבלים את הפה שלהם כ"כ עד שזה ממש פחד לשמוע!** [זה כואב להגיד, אבל הקליטו את זה... רחמנא ליצלן מה ששומעים מפה של ילדים!], והילדים האלה אכן באים ממשפחות טובות, **וילדים כאלה - מאיפה בכלל קיבלו שפה כזאת טמאה?! השם ישמור!** הרי לא שומעים לכאורה מילים כאלה בתוך המשפחה, א"כ מאיפה זה נובע? **כי האבא והאמא לא השגיחו עליהם! האבא היה בטיש, והאמא ג"כ היתה בטיש, ואיפה הילד שלכם מסתובב עכשיו?! עם מי הוא מסתובב?! מה הוא עושה?! יש כ"כ הרבה סכנות על הרחוב - השם ישמור את עם ישראל, ומי יודע להיכן מושכים אותו את הילד שלך ובמה תופסים אותו?!...**

אבל עכשיו האבא שלו נמצא "בַּשָּׁמַיִם"... הוא בתוך ביהכנ"ס... **אבל שכחת שהשלימות היא "חיבור שמים וארץ"** ביחד! צריכים לקשור אותם אחד לשני בלי שום הפרד כלל!

וזוהי שלימות התורה, שזכינו לקבל **תרי"ג** מצוות - **רמ"ח** מצוות עשה, **שס"ה** מצוות 'לא תעשה', וצריכים לקיים את זה דייקא כאן בארץ; זו השלימות! זו הנחת-רוח של הקב"ה! זו **"קבלת התורה"** באמת!

וזה הלימוד של פרשת השבוע - **פרשת נָשֹׂא** - שקורין אחר חג השבועות (כן הוא ברוב השנים, שפרשת נשא היא אחר חג שבועות), שעם זה התחלנו התחלנו את השיחה: בפרשת השבוע מבואר ענין נשיאת המשכן, ומהו המשכן? אומרים חכמינו הקדושים, שהקב"ה רצה שיהיה לו דירה בתחתונים - **"וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹכָם"**; דהיינו, אמנם יש את כל המלאכים למילה, אבל אומר הקב"ה: 'אני רוצה שיהיה לי כאן בארץ מקום מקדש!'.

ואף שגם למעלה בשמים יש 'ביהמ"ק של מעלה', שהוא מכוון נגד 'מקדש של מטה', ויש את מיכאל כהנא רבא - שהוא כמו מלאך העושה את כל העבודה בשמים, אבל עם כל זאת הקב"ה רצה שיהיה מקדש **כאן בזה העולם**, וילך עם נשמות ישראל בכל מסעותם, ויהיה את הלווים שהם **"נֹשְׂאֵי הַמִּשְׁכָּן"** לכל מקום ומקום, ואף אם צריכים עתה ללכת ולנסוע לאיזו נסיעה - הם נושאים את המשכן בקדושה ובטהרה, ומלמדים אותנו: **גם כשאנחנו בדרך נסיעה - המשכן נמצא איתנו!**

זהו הלימוד של פרשת השבוע - **'נָשֹׂא'**, שאמנם **'נָשֹׂא'** הכוונה פה לעניין של **ספירה** - "נָשֹׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי גֵרְשׁוֹן", כלומר: לספור אותם, אבל זה ג"כ לשון של **נשיאת** המשכן, שעל זה מדובר בהמשך הפרשה, שזה היה תפקיד הלווים, שהיו נושאים את המשכן בכתפיהם.

ובזה אנחנו מגיעים לדברי רבינו ז"ל בליקו"מ ח"ב סי' ל"א שעמם התחלנו את שיחתנו: רביז"ל אומר שם, איך יודעים אם אדם קיבל עליו עול תורה? אומר רבינו: **עַל־יְדֵי הַנְּגִינָה אָדָם נִכָּר אִם קִבֵּל עָלָיו עֹל תּוֹרָה.**

ורביז"ל לומד זאת מן הכתוב בפרשת השבוע גבי נשיאת המשכן: נושאי הארון היו בני קהת, ובארון היתה התורה. אכן, היו ג"כ יריעות, קרשים, וכל כלי המשכן, וזה היה מחולק בין כל הכהנים, אבל לבני קהת היה את התפקיד לשאת את הארון, וכתיב: "**בַּכָּתֵף יִשָּׂאוּ**" - הם נשאו את זה על הכתפיים שלהם.

ממשיך רבינו ואומר, שעל המילים "**בַּכָּתֵף יִשָּׂאוּ**", דורשים חכמינו הקדושים (ערכין יא): '**אֵין יִשָּׂאוּ אֶלָּא לְשׁוֹן שִׁירָה**', שֶׁנֶּאֱמַר: "**שְׂאוּ זִמְרָה וּתְנוּ תֹף**"; מסיים רבינו: '**וּמִקְרָא זֶה נֶאֱמַר בְּמַשָּׂא בְּנֵי קְהָת, שֶׁהָיוּ נוֹשְׂאִין בַּכָּתֵף אֶת הָאָרוֹן, הַיְנוּ בְּחִינַת עֹל תּוֹרָה**'.

היוצא מדברי רבינו שם: **אתה רוצה לדעת האם קיבלת באמת את התורה? תסתכל על הניגון שלך! מה הכוונה? אם קיבלת עכשיו את התורה, ואתה בשמחה עצומה - 'בָּרוּךְ ה' זָכִיתִי לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה! עַכְשָׁו אֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁיֵּשׁ לִי מַשֶּׂהוּ לַעֲשׂוֹת כָּאן בְּזֶה הָעוֹלָם! וְכָל הַדְּבָרִים הַגַּשְׁמִיִּים לֹא מַפְרִיעִים לִי כְּלָל וּכְלָל - לֹא הָאִשָּׁה וְלֹא הַיְלָדִים, זֹאת לֹא הַפְרָעָה בִּכְלָל... אַדְרַבָּה וְאַדְרַבָּה, נָשִׁיר כֻּלָּנוּ יַחְדָּיו וְנִשְׂמַח! תָּמִיד נִמְצָא דֶּרֶךְ אֵיךְ לָתֵת תּוֹדָה לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִכָּל הַגַּשְׁמִיּוּת שֶׁלָּנוּ!'...**

באם, אם אדם קיבל את התורה, וזה כבד לו, הוא נושא את זה על עצמו ומתלונן "אוי, זה קשה"... סימן שהוא לא קיבל באמת עול תורה... כי זה מוכרח לבוא יחד עם השמחה, בבחינת "**בַּכָּתֵף יִשָּׂאוּ**" - לשון שירה וזמרה, כמו "**שְׂאוּ זִמְרָה וּתְנוּ תֹף**", ויש לרמוז בזה: '**שְׂאוּ**' ראשי־תיבות: '**וְ'הָיִיתֶם אַ'ךְ שְׂ'מֵחִים**!

זה מה שקיבלנו מהחג הקדוש הזה, שזה הענין של כל שלושת הרגלים: "**וְ'הָיִיתָ אַ'ךְ שָׂ'מֵחַ**" - "**שְׂ'א'וּ זִמְרָה**" - תיקח ותישא אצלך את השמחה בתמידות! אכן זכינו שהיה לנו את החג הקדוש, ושמחנו ושרנו וזימרנו וקפצנו... אבל עם מה נשארת?... **נשארה אצלך השירה והזמרה! התורה הקדושה שעכשיו אתה הולך ללמוד - בשירה ובזמרה! עם חיות חדשה! בשמחה! ואתה מבין איך לקחת את כל הדברים הגשמיים שלך - ולקשר אותם אל התורה!**

זה נקרא שאדם זוכה '**לשאת על כתפיו**' את עול התורה, שזה יהיה בשמחה, ולא שהוא מתלונן: 'אוי, איזה כובד'... **לא ולא! הלווים, בני קהת, נשאו את זה בשמחה ובשירה!**

זה מה שאנחנו מקבלים מהצדיקים, שמצד אחד זה '**מַשָּׂא**' - וזה לא דבר קל, אבל מצד שני: '**שְׂאוּ זִמְרָה**' - שיהיה בשמחה!

וכשהולכים בדרך זו - מקבלים כח מיוחד לישא את המשא הקדוש הזה, כי בעצם "**הָאָרוֹן נוֹשֵׂא אֶת נוֹשְׂאָיו**", וזה אפשרי! אבל תלוי איך אתה ניגש לזה... ה'**כתף**' שלך צריך להיות מוכן לשאת את זה בשמחה, ולא כמו אותו אדם טיפש שעליו אומר רבינו בסיום הספר 'שיחות־

הר"ן', שהוא נותן 'כְּתֵף סוֹרֶרֶת' לאחד שבא להצילו... הרי אתה טובע בים, ומישהו בא להציל אותך - והוא לא רוצה... וזה במקום שיתקיים אצלו "בַּכָּתֵף יְשָׁאוּ", שהוא שמח ביותר - **'הצדיק הגיע אליי להצילני? אדרבה ואדרבה! אתה כ"כ מרחם עלי ורוצה להצילני?'...** והוא מיד מושיט ידו אל הצדיק!

רק הצדיק צריך להחזיק מעמד שהוא לא יסחוב אותו אל תוך המים... הצדיק צריך להיות חזק! אבל הצדיק כבר רגיל לזה, והוא עומד חזק ואיתן, ומושיט לו ידו לעזרה, בבחינת "**אַתָּה נוֹתֵן יָד לַפּוֹשְׁעִים**", ומושיט לו ידו, ומוציא אותו! ואותו אדם ממש לא יכול להפסיק להודות - **'ניצלתי ברגע האחרון! עוד כמה רגעים וכבר הייתי בתוך המים... איזה נס שהצדיק הציל אותי!'...**

משא"כ אדם שהוא **'נוֹתֵן כָּתֵף סוֹרֶרֶת'**, וכשהצדיק בא להציל אותו הוא אומר בזלזול: 'מי צריך אותך... מי אתה בכלל'... אז הצדיק אומר: **'מי אני בכלל? בסדר, להתראות'...** ורק אח"כ הוא רואה את האמת... וכמו שרבינו אמר (ליקו"מ ח"א סי' ערד), שיש המגיעים לעניין של כפירה גמורה, עד שנעשה עמם מה שנעשה, **'וְאָז רוֹאִין הָאֱמֶת'...** [גם אמר רבינו פעם, שאם היו מניחים לנפטר להגיע אל המקום ששם חוקרים כל מיני שטויות והבלים שלהם, או-אז הוא רואה את האמת...]. **אז למה תהיה טיפש כזה?! רוצים לרחם עליך! יש רחמנות, ורוצים לרחם עליך! רוצים שתציל את החיים - שלך, של הילדים שלך, ושל כל הבית שלך, ותזכה לשיר!** שיתקיים בך: "**שְׂא'וּ' זְמָרָה**" - **וְ'הְיִיתֶם אַ'ךְ שְׂ'מֵחִים**! שתזכו להיות מלאים עם שמחה וחיות!

ובהמשך הפסוק - "**וּ'תְנוּ תֹ'ף**" - יש לרמוז: '**תֹ'ף**' בגימטריא הקליפה הטמאה המחטאת את האדם, וכמבואר בדברי רביז"ל (ליקו"מ ח"א סי' רה), שזו קליפת לילי"ת [גם בגימטריא 'תהלים'], והלימוד בזה: **כי ע"י השמחה מכניעים את כל הקליפות!** זהו: "**וּ'תְנוּ תֹ'ף**" - שאדם יודע איך להכניע את הקליפות הטמאות...

ועי"ז מתקיים: '**וְ'הַחֲזֵר לָהֶם** "**תְּ'שׁוּבָה**"' - יש לנו '**תשובה**'! אנחנו חוזרים בתשובה! **ואם אדם זוכה לשוב בתשובה אמיתית, אפשר לו להפוך את כל הירידות שלו, עד שיתקיים אצלו "וּמִבְּשָׂרִי אֶחֱזֶה אֱלוֹקַ" - מכל בשר־הגוף, מכל הגשמיות, פתאום הוא ירגיש - 'אַהּ! אֵיזֶה חַיִּים טוֹבִים הַצַּדִּיקִים מְזַכִּים אוֹתָנוּ!'...**

ואיזו נחת־רוח לבן־אדם שהוא יודע כל זאת, והוא דואג על שמירת ילדיו, שמירת המשפחה, הוא דואג תמיד שבמשפחה יהיה אחדות, ואכן לא כל ילד הוא כמו שאר אחיו, ויש שוני גדול בין כל אחד ואחד, אבל צריכים לקיים (משלי כב, ו) "**חֲנֹךְ לַנַּעַר עַל פִּי דַרְכּוֹ**"; לא יכולים להגיד 'כלל גדול' לכל הילדים איך להתנהג עם **כולם**, ובוודאי לכל ילד יש את העניין שלו, והוא צריך לימוד בפני־עצמו איך מקרבים אותו וכו', אבל זהו כלל השייך לכולם: **שאדם**

יוריד את עצמו אל הילדים! אדם צריך להקטין את עצמו!

הזכרנו לעיל, שלמדים זאת מ"קָטָן", שהוא היה מקטין את עצמו, ולכן היו לו הרבה ילדים... **אתה רוצה הרבה ילדים?** אדם אומר: 'הלוואי... זו ברכה'... **תוריד עצמך אליהם! אל תתן להם להסתובב סתם ברחובות, השם ישמור!** ואל תאמר: 'לי הם לא מקשיבים... אתה רוצה - תדבר איתם'... **לא ולא! קח אותם בידך! אל תשב בטיש בדביקות כשהילדים שלך מסתובבים על סתם על הרחוב... תשמור עליהם עד שהם יגדלו! שהם יבינו שאין פה "חוכמות" - הוא עכשיו צריך לשבת על־ידך! הוא צריך להיות תחת השגחתך!**

ומה זה יגרום? שכל המשפחה תהא בבחינת **"שָׂאוּ זִמְרָה וּתְנוּ תֹף"** - יהיה קידוש השם כ"כ גדול! יקדשו שם שמים בכל העניינים!

זה הלימוד של **פרשת נָשֹׂא** - המגיעה אחר 'קבלת התורה', כי זה יהיה המבחן שלנו האם קיבלנו באמת את התורה, בזה יהיה **'נְכָר אֵם קִבַּלְנוּ עֹל תּוֹרָה'** - איך אנחנו שרים עכשיו... שאנחנו שרים בשמחה - **'תּוֹדָה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ! בָּרוּךְ הַשֵּׁם יֵשׁ לָנוּ דֶּרֶךְ אֵיךְ לְהִתְחַזֵּק! הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא רִחֵם עָלֵינוּ, וַאֲנַחְנוּ זוֹכִים לָדַעַת מֵרִבֵּנוּ, לָדַעַת מְצַדִּיקִים שֶׁמְּלַמְּדִים אוֹתָנוּ אֶת הַלִּמּוּדִים שֶׁל רַבֵּנוּ'...**

ושוב נחזור ונאצר: **זה היה עיקר החידוש של מוהרא"ש! כל ימי חייו מוהרא"ש היה תמיד מדבר מזה!** אצל מוהרא"ש לא היו דברים כגון אלו שאומרים 'תעזוב עכשיו את הבית, הרי אתה עוסק בעבודת השם - תזניח את הבית, תעזוב את האישה והילדים... הלוא אתה צריך לדאוג לעצמך'... **אצל מוהרא"ש זה היה פסול!**

וכדאי להסתכל במכתב הנ"ל משו"ת ברסלב, מה מוהרא"ש כתב לאות בן־אדם, שעליו לדעת שזהו הרצון של הקב"ה! וזה מה שרבינו רצה מאיתנו - איך יכולים להחזיק מעמד, כולם ביחד!

הקב"ה יעזור לנו, שנזכה באמת לקבל את הלימודים הקדושים של הצדיקים; הנה זכינו עתה לקבל את התורה, ועכשיו **'קיום התורה'** - ללכת עם התורה, לחדש את עצמנו בהתחדשות חדשה ממש - עם שירה וזמרה! ועל־ידי־זה נזכה לקרב את כולם, והדבר הראשון הוא: **את המשפחה שלנו! לדאוג בשבילם! לקרב אותם אל הקדושה!**

והנה אנחנו מכינים את עצמנו בעזרת השם לנסוע לרבינו הקדוש, הרי אנחנו כבר בימי הקיץ, ועלינו להכין עצמנו כבר להגיע לרבינו... שנזכה באמת שהשכינה תתגלה עלינו בעזרת השם יתברך, וזה יתגלה לכל העולם כולו, ובקרוב יבוא משיח צדקנו ותהא הגאולה השלימה!

breslev.shely@gmail.com